

Міністерство освіти і науки України
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

04074. Київ, Вишгородська, 19

Тел. 430-02-60, 430-43-90

e-mail: nenc@nenc.gov.ua

«23» жовтня 2023 р.

№ 264

Директорам закладів позашкільної
освіти

Щодо надання пропозицій

Шановні колеги!

Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України направляє для обговорення та надання пропозицій документ «Проект Стратегії розвитку позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку до 2030 року» (документ додається).

Просимо директорів профільних закладів позашкільної освіти обласного підпорядкування:

- Житомирського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Житомирської обласної ради (Наталію БОРДЮГ);
- Запорізького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді (Миколу ЯРМОРЦУКА);
- КЗ «Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» (Людмилу ГОЛОВЧЕНКО);
- Вінницької обласної станції юних натуралістів (Ольгу ДРАГОМИРЕЦЬКУ);
- Комунального закладу Сумської обласної ради — обласного центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю (Ларису ТИХЕНКО)

проаналізувати даний документ та надати пропозиції до 27 листопада 2023 р. в електронному вигляді (victoriya@nenc.gov.ua).

З повагою

Директор

Володимир ВЕРБИЦЬКИЙ

СТАРТЕГІЯ

розвитку позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку до 2030 року

Сьогодні в світі еколого-біологічна освіта визнається одним із основних факторів екологізації всіх видів людської діяльності. Вона розглядається як самостійна й нагальна проблема, як важливий інструмент управління, головний важіль для вдосконалення моделі виробництва і споживання з урахуванням можливостей біосфери.

Системі позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку в Україні належить важливе місце у створенні додаткових можливостей для здобувачів освіти у самовизначенні, саморозвитку, самореалізації, формування патріотичних почуттів, моральних рис, соціально-громадської позиції. Вона створює можливості для оволодіння дітьми та молоддю новими, специфічними знаннями, сприяє розвитку здібностей і самореалізації, формуванню екологічної культури. До того ж, крім професійної орієнтації молоді, створюються умови для наукового, творчого підходу до розв'язання екологічних проблем.

Еколого-натуралістичний напрям в позашкільній освіті сьогодні залишається основним осередком аграрного дослідництва, що проводиться в профільних гуртках, агро-виробничих об'єднаннях, фермерських об'єднаннях, які охоплюють майбутніх фахівців у сфері аграрного сектору економіки: агрономів, рослинників, овочівників, агрохіміків, садівників, виноградарів, тваринників, генетиків-селекціонерів.

Дана стратегія визначає напрями розвитку позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку на сучасному етапі розвитку суспільства та економіки країни, а також визначає її основні суспільно значущі трансформації, що мають бути сформовані до 2030 року.

Серед пріоритетів розвитку позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку в Україні є:

- формування цілісної особистості, професіонала, громадянина України, який здатен до успішної самореалізації, розбудови суспільства та економіки на засадах екологічної безпеки;

- трансформація освітнього природоохоронного простору так, щоб він стимулював розвиток та інноваційність, був максимально доступним для дітей та молоді, щоб діяльність закладу позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку сприяла покращенню екологічної ситуації місцевої громади, свого регіону, держави в цілому.

Кінцева мета: вихованці, учні, слухачі здобувають якісну еколого-натуралістичну позашкільну освіту, яка сприяє розвитку інтелектуальних здібностей і обдарувань, утвердженню української національної та громадянської ідентичності, військово-патріотичному вихованню,

надолуженню освітніх втрат та ефективному професійному спрямуванню на еколого-біологічну сферу трудової діяльності.

Принципи:

Особистісно орієнтована освіта: в освітньому процесі закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, зважаючи на інтереси, задатки та здібності людини, маємо прагнути, щоб кожен почувався цінним і здатним досягати бажаних результатів.

Євроінтеграція і глобалізація: еколого-натуралістична освіта в Україні має підготувати громадян до активної ролі у глобалізованому світі, популяризуючи принципи сталого розвитку, екологізації, толерантності та міжкультурної комунікації.

Адаптивність до світу, який швидко змінюється: позашкільна освіта еколого-натуралістичного напрямку має сформувати необхідні навички для високої результативності (критичне мислення, здатність розв'язувати проблеми, гнучкість і креативність).

Науково орієнтоване навчання: система еколого-натуралістичної освіти має орієнтуватися на найновіші результати біологічної науки, винаходи та відкриття, використовувати їх в освітньому процесі закладів позашкільної освіти. Інтеграція з наукою має відбуватися ще з початкової школи, а природнича освіта та стимулювання до дослідницької діяльності упродовж усієї освітньої траєкторії.

Наука та інновації: основа високотехнологічного розвитку економіки, середовище для інтелектуальної творчості з орієнтиром на прикладний результат для громад, регіонів і держави в цілому та значний внесок у глобальні фундаментальні дослідження природничої науки.

Освіта, спрямована на утвердження української політичної нації та розвиток громадянського суспільства: еколого-натуралістична освітня система має виховувати повагу до українських традицій, мови та культури, формувати громадянську відповідальність і свідомість, добродішність, доброту та емпатію до оточення, повагу до гідності кожної людини, спадку української історії; збереження унікальної природи України, різноманіття флори та фауни;

Безбар'єрна та інклюзивна освіта: незалежно від соціального статусу, етнічного походження, віку, особливих освітніх потреб, стану здоров'я чи статі, кожна людина має право на якісну еколого-натуралістичну освіту.

Співпраця з громадою: освітня та наукова системи мають активно взаємодіяти із громадою, батьками, органами влади, приватним сектором та громадськими організаціями. Громади пріоритетують еколого-натуралістичну освіту і природничу науку, інвестують у неї, усвідомлюючи, що це інвестиція у добробут наступних поколінь українців.

Документом передбачено реалізацію наступних стратегічних цілей:

1) Можливість для здобувачів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку розвитку в безпечному, інклюзивному та інноваційному освітньому середовищі, яка реалізується через:

- адаптування мережі закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку до потреб вихованців;
- модернізацію закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку з урахуванням принципів безпечності, безбар'єрності та інклюзивності;
- забезпечення закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку сучасною матеріально-технічною базою, що сприяє формуванню комфортних і привабливих умов для навчально-пізнавальної діяльності;
- створення єдиного освітнього простору для учнівської та студентської молоді (в межах соціально-педагогічної концепції екологічної освіти «Сім'я – дошкільна установа – школа – заклади позашкільної еколого-натуралістичного напрямку та вищої освіти»);
- забезпечення прийняття закладами позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку нових інфраструктурних рішень для доступу до якісної позашкільної освіти на деокупованих територіях;
- налагодження співпраці з науковими установами як фундаменту для науково-дослідницької роботи з вихованцями.

2) Отримання здобувачами якісної позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, з оновленим змістом і методиками, що відповідають викликам та тенденціям сучасності, зокрема:

- відповідність освітньої діяльності закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку потребам воєнного/ післявоєнного періоду та врахування найкращих національних та міжнародних практик;
- ефективна та стійка система надолуження освітніх втрат забезпечує освітні потреби здобувачів позашкільної еколого-натуралістичної освіти, які постраждали від війни, переселення та зазнали негативного впливу пандемії;
- концентрація змісту позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку на реалізації сучасних напрямів на засадах компетентнісного підходу (національно-патріотичне виховання, освіта для сталого розвитку, STEM-освіта, підприємницька освіта тощо);
- реалізація державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності як складової забезпечення національної безпеки України; забезпечення здобуття громадянських компетентностей здобувачами освіти, їх громадянсько-патріотичне, військово-патріотичне та духовно-моральне виховання під час здійснення освітньої діяльності;
- реалізація інтелектуально-творчого потенціалу здобувачів еколого-натуралістичної позашкільної освіти через ефективну участь у національних і міжнародних заходах (олімпіадах, конкурсах, змаганнях тощо);
- забезпечення психоемоційної підтримки учасників освітнього процесу закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку.

3) Забезпечення позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку висококваліфікованими педагогічними працівниками, що реалізується через:

- здійснення професійної підготовки педагогічних працівників закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку за освітніми програмами, що враховують інноваційний національний та міжнародний досвід;

- підвищення професійної компетентності педагогічних працівників закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, зокрема із цифрової грамотності та вивчення мов Європейського союзу (насамперед англійської), що дає можливість адаптуватися до викликів сучасності;

- поширення кращих практик педагогів закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку.

4) забезпечення ефективного управління і достатнього фінансування коштів для розвитку закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, що реалізується через:

- залучення додаткових джерел фінансування, що не заборонені законодавством України;

- узгоджена та ефективна система управління та фінансування еколого-натуралістичної позашкільної освіти на місцевому, регіональному та державному рівнях;

- впровадження системної освітньої аналітики у сфері еколого-натуралістичної позашкільної освіти з метою забезпечення якості та ефективності планування і прийняття зважених управлінських рішень.

Очікувані результати:

- збільшення охоплення дітей та молоді еколого-натуралістичною позашкільною освітою;

- оновлення освітнього середовища у закладах позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку;

- створення оптимальної мережі закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, що відповідає потребам регіону;

- забезпечення доступу до здобуття якісної еколого-натуралістичної позашкільної освіти;

- посилення спроможності педагогічних працівників закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку здійснювати освітню діяльність;

- забезпечення умов (доступність, наявність необхідних засобів для навчання) для інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку;

- спроможність педагогічних працівників закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку здійснювати освітню діяльність з урахуванням наслідків психологічної травми отриманої вихованцями внаслідок війни.